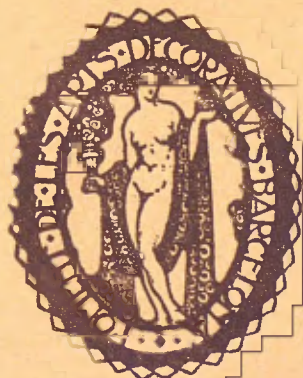

ARTS BELLS OFC

AVINYÓ, 30, PRAL.

Any 12 ptes.

Febrer 1929

Núm. 1'50 ptes.

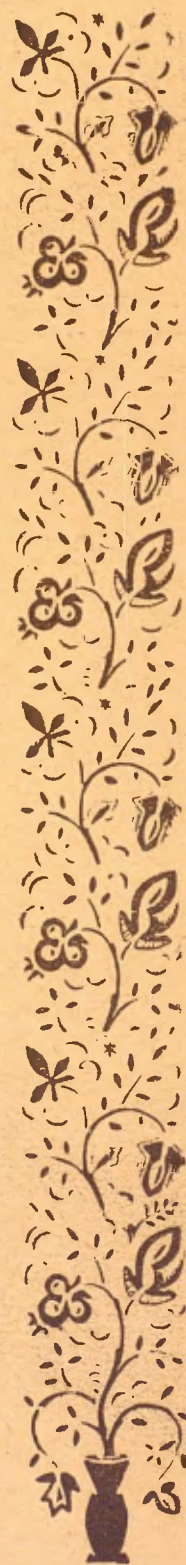
1929
EXPOSICIÓ
INTERNACIONAL
DE BARCELONA

SOL·LICITEU
croquis i pressupostos
per a impresos de
tota mena

RAMON TOBELLÀ
MESTRE IMPRESSOR
18, Carme ~ Tel. 19634

ELS PRIMITIUS CLAUSTRES DE SANTES CREUS I DE POBLET

Per bé que aquests darrers temps s'ha augmentat la ja abundosa bibliografia de Poblet i la no tan abundosa, però també respectable, de Santes Creus, són encara molts els punts històrics i arqueològics que falten escatir. Declarar, com algú ha fet, que sobre aquests monestirs està dit gairebé tot, equival a confessar un perfecte desconeixement no sols dels esmentats monestirs, sinó també de llur bibliografia. Pel què respecta a Poblet, la majoria de monografies són basades en la història del P. Finestres, publicada els anys 1753 i 1756 sense esperit crític ni arqueològic, amb tota la indiferència, quan no menyspreu, que la seva època sentia pel medievalisme. Pel què fa a Santes Creus, ha succeït altre tant amb el manuscrit de *Pedret*, l'original del qual es conserva a Vallbona. Les aportacions de material inèdit no han estat prou abundoses encara per a donar a les respectives històries el canvi de fisonomia escaient a l'època actual.

De ço que es pot fer en el camp històric en són una prova els *Estudis Pobletans* del senyor Eduard Toda, curulls de dades inèdites, procedents en llur major part dels documents que guarda en son castell d'Escornalbou, dels quals podria sortir bona part de l'anhelada història; i també la valuosa ordenació de material ja publicat, enriquit amb altre d'inèdit, que ha donat lloc a les conegudes *Estampes de Poblet* i *Siluetes de Santes Creus*, de Mossèn Palomer; llibres de Poblet, aquests, que ens prestaren bon servei en la revisió històrica intentada, encara que molt breument, en la primera part d'*El monestir de Poblet*, no fa gaire editat en la col·lecció Sant Jordi de la *Barcino*.

L'arquitectura és, sens dubte, una de les parts més estudiades dels dos monestirs. L'atenció prestada per alguns arquitectes i el pla descriptiu de les monografies, hi han ajudat. Tanmateix, l'estudi arquitectònic fet fins ara ha negligit massa la part arqueològica, fins al punt que resten sense plantejar no sols problemes foscos, de difícil solució, sinó algunes qüestions interessants que amb poc esforç aclaririen calendacions dubtoses.

Són moltes les dependències de les quals, amb tot i saber-ne l'estil i l'època, queden sense precisar les successives aplicacions o canvis soferts. Malgrat que les dades documentals escassegin, preguntant amb amor a les mateixes pedres acaben per revelar

secrets de segles passats, impenetrables de primer antuvi. És amb aquesta confiança que trobem útil, de tant en tant, d'encarar-nos amb alguns d'aquests punts inèdits per contribuir a la millor coneixença dels nostres monuments i fruit amb les incidències de la solució del problema. Com suara amb *Les fonts de Poblet*, provarem ara d'aportar alguna clarícia a la interessant qüestió dels claustres que precediren els actuals, construïts juntament amb les primeres obres de les conegudes cases cistercienses.

Els tractadistes que s'han ocupat d'aquests monestirs enfondint una mica en llur aspecte arquitectònic, solen donar llurs claustres majors com a previstos des d'un principi

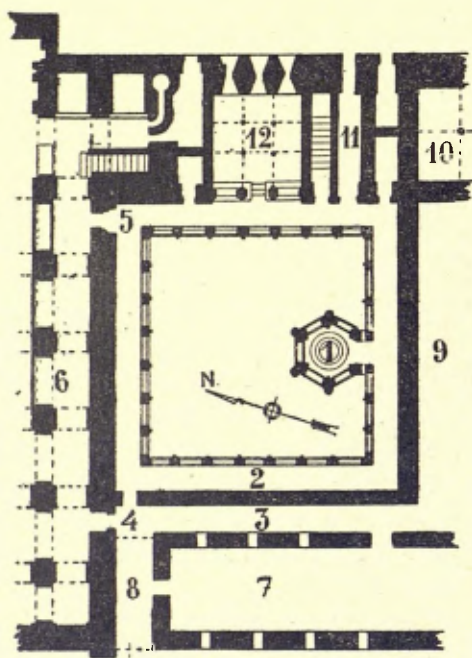

Fig. 1.ª — Disposició primitiva del claustre i dependències claustrals de Santes Creus.
1, lavabo - 2, primitiva situació de l'ala Oest - 3, pas descobert - 4, porta del temple destinada als conversos - 5, porta del temple destinada als professos - 6, temple - 7, lloc destinat a conversos i a celler - 8, pas cobert - 9, lloc destinat a refetor, cuina i calefactori - 10, graner? - 11, locutori - 12, aula capitular.

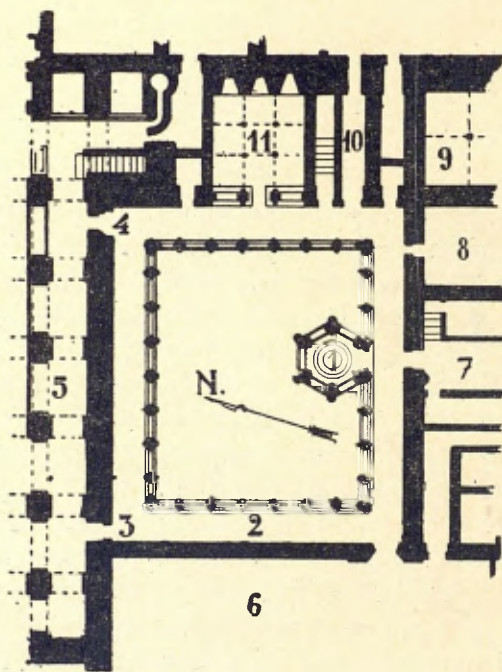

Fig. 2.ª — Disposició actual del claustre de Santes Creus.
1, lavabo - 2, ala Oest - 3, porta del temple destinada als conversos - 4, porta de la lectura destinada als professos - 5, temple - 6, joc de la pilota - 7, priorat - 8, cups - 9, celler - 10, locutori - 11, aula capitular.

en llurs mateixes dimensions, en planta, mantingudes a través de reformes successives. L'ésser tan ben enquadrats entre les importants dependències construïdes els primers temps, ho feia creure així. La distribució lògica de les principals (església, sala capitular, refetor, cuina i altres) al voltant del claustre, mantinguda igual durant més de cinc centúries, i reproduïda amb semblants característiques en els altres monestirs de l'Orde, és també un argument a favor d'aquella suposada invariabilitat de planta. Quan escrivirem nosaltres l'al·ludida monografia de Poblet, admetérem provisionalment aquesta opinió, per bé que amb el propòsit d'aclarir amb el temps les sospites que sobre

el particular teníem. Ha estat en redactar després *El monestir de Santes Creus* a punt d'aparèixer, que arribàrem a conclusions igualment aplicables a la casa germana de Poblet i que en l'esmentada monografia sols anotem molt breument. Creiem la cosa prou interessant dins de la nostra arqueologia monàstica per anticipar-ne les primícies als lectors de la revista ARTS I BELLS OFICIS, en un article amablement sol·licitat per la Direcció, tot esperant l'estudi més enfondit que aquest assumpte demana.

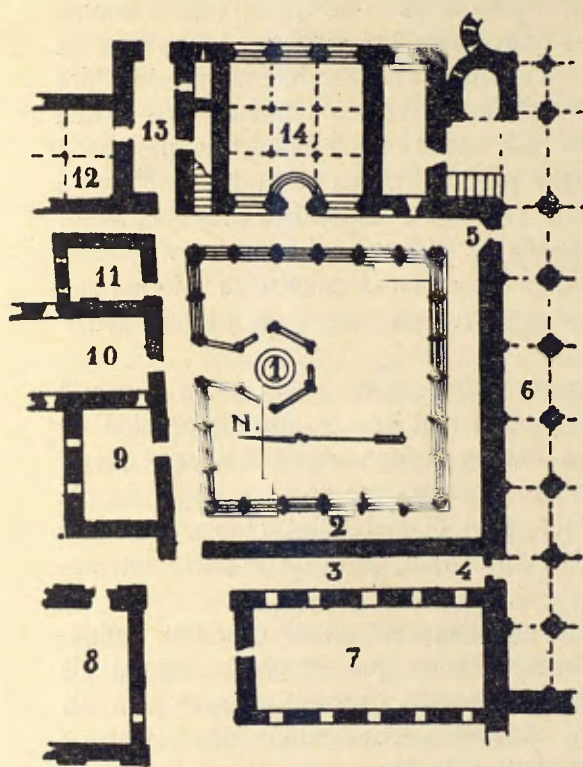

Fig. 3. — Disposició primitiva del claustre i dependències claustrals de Poblet.

1, lavabo - 2, primitiu emplaçament de l'ala Oest - 3, pas descobert - 4, porta de conversos - 5, porta de professors - 6, temple - 7, habitacions de conversos - 8, celler - 9, cuina - 10, refetor - 11, calefactori - 12, graners - 13, locutori - 14, aula capitular.

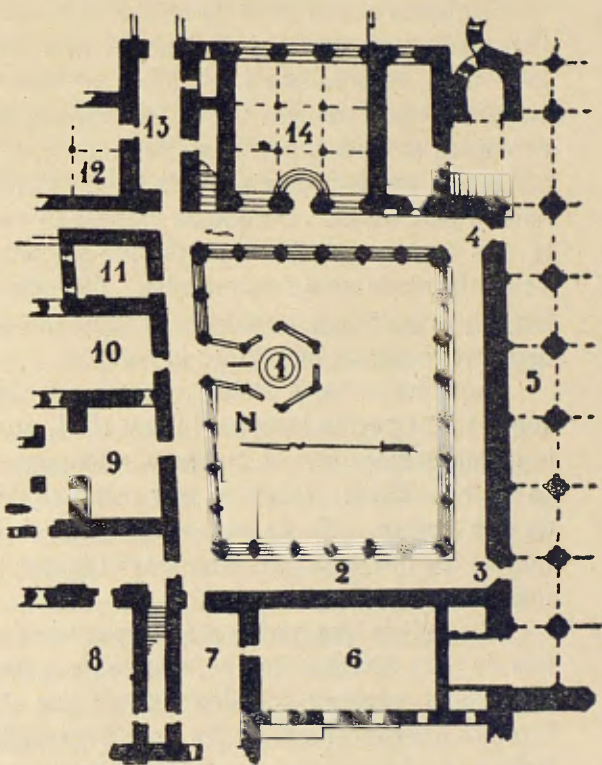

Fig. 4. — Disposició actual del claustre i dependències claustrals de Poblet.

1, lavabo - 2, ala Oest - 3, porta de conversos - 4, porta de professors - 5, temple - 6, cups - 7, vestibul del claustre - 8, celler - 9, cuina - 10, refetor - 11, calefactori - 12, biblioteca - 13, locutori - 14, aula capitular.

LA PLANTA DELS CLAUSTRES PRIMITIUS

Quan els monjos, durant la segona meitat del segle XII, planejaren les dependències claustrals d'aquests dos monestirs, reservaren per als claustres llurs unes mides més reduïdes de les que després tingueren. El claustre primitiu de Poblet sembla que no trigà a convertir-se en el que avui podem contemplar, així com a Santes Creus perdurà fins a les primeries del segle XIV. De totes aquestes transformacions ens en queda rastre en les construccions actuals, el qual, junt amb les notícies de ço que passava a les abadies mares de l'Orde, ens servirà per a il·lustrar la nostra tesi.

Els claustres planejats des d'un principi venien a ésser de mides aproximadament iguals a les actuals, a excepció de l'ala de ponent, o sia la lateral a l'entrada, que abans ocupava una posició paral·lela pròxima a la que ara ocupa, però emplaçada dins del pati. D'aquesta manera, en el lloc on avui dia hi ha aquesta nau Oest, quedava un pas descobert entre el claustre i un altra edificació col·lateral, que a Poblet encara es conserva i a Santes Creus devia haver desaparegut abans d'acabar el segle XIV i ocupava el lloc que després serví per a *joc de pilota*.

Aquesta construcció en tal lloc la tenien també les abadies de Cistell i de Claravall i la destinaven a celler i allotjament dels frares conversos, els quals quedaven fora de la mongia, reservada als religiosos professos. L'estatgeria era també externa al recinte claustral; i precisament per a tot aquest personal de conversos i hostes que vivien acollits al monestir, però fora de la mongia, era reservat el pas descobert de què abans parlàvem, per tal que els servís d'ingrés al temple per mitjà d'una porta de comunicació amb la part baixa. D'aquesta manera el claustre quedava d'ús exclusiu de la comunitat, la qual entrava per l'altra porta, que era anomenada de *la lectura*, i que encara avui es veu enfrontada amb l'ala oriental. Dit està que, en eixamplar el claustre en la forma que fou fet, la porta que abans era externa quedà tal com avui la veiem, en posició sensiblement simètrica amb la de *la lectura*.

Aquesta porta, a Poblet, abans era de petites dimensions, com solien ésser al segle XII les portes foranes, i l'any 1694, en temps de l'abat Rosers, fou engrandida en la forma que ara té. A Santes Creus conserva encara la seva composició originària i és molt visible el descentrament respecte de la nau frontera, que prova el canvi de pla de què parlem. No és aquest el sol indicatiu del dit canvi, el qual obligà a tapiar totalment una de les finestres que il·luminaven la nau baixa del temple, prop de la porta darrera-ment esmentada.

Els indicis que parlen més clar sobre l'existència d'aquests antics claustres i algunes de llurs característiques, són les regates semicirculars que encara es veuen als paraments exteriors dels dos temples que donen al claustre, i venien a ésser com els formers d'arrencament de les primitives voltes. Aquestes eren bastant més estretes i baixes que les actuals, ço que es comprova amb l'alçària i dimensions de les dites regates i les finestres de llum de la nau baixa de l'església, que en el traçat anterior quedaven senceres damunt del claustre i ara queden, tant a Poblet com a Santes Creus, mig inutilitzades. En els dos monestirs, aquells senyals es veuen al mur del temple en tota la llargària del claustre, menys al cap de l'ala Oest, al lloc on hem dit que quedava descobert en temps del pla primitiu. Aquesta circumstància ens donaria el límit per aquesta part, que a Poblet també ve donat per l'existència del penúltim dels pilars d'aquesta nau, que conserva encara, a la part exterior, les dues columnetes bessones i l'inici del basament general que separava la nau i el pati, prova que aquest pilar, ara el penúltim, algun temps formà angle amb la nau veïna.

Tots els pilars d'aquesta nau, com els restants del claustre, tenen a manera de contrafort exterior una sola columna adossada, que arriba des del basament fins a la cornisa; i aquest pilar és l'únic on, en sa part baixa, existeixen les esmentades columnes bessones. (fig. 5.ª)

Noteu també com, suposant aquests claustres escurçats en el sentit que diem, queden més centrats els templets dels lavabos, procedents tots dos dels claustres primitius i que constitueixen una altra prova que el pla que degué regir en aquelles antigues construccions fou fet pensant en una major simetria de la que avui tenen respecte dels templets.

És evident que aquests procedeixen dels claustres anteriors, tant per l'estil com per trobar-se units amb els actuals d'una manera forçada i sense gran cura en la correspondència d'elements. L'existència dels templets, ultra llur interès per tractar-se de dos exemplars obrats en moments successius de l'estil romànic, que era el dels claustres desapareguts, ens serveixen també per a induir la dimensió que per aquesta banda tenia el claustre. Havent d'anar els lavabos emplaçats dins del pati central, veiem clarament que a Santes Creus la nau adjunta havia d'ésser si fa o no fa al mateix lloc que avui té; mentre que a Poblet, si bé sembla que també tenia el mateix emplaçament actual, no és impossible que hagués estat prevista més cap al pati, ja que l'espai que la separa del lavabo així ho permet.

CONSTRUCCIÓ

Després d'aquestes consideracions sobre el lloc que devien ocupar els claustres precursors dels actuals, caldrà dir quelcom sobre llur construcció i transcendència arquitectònica en les altres construccions coetànies.

Els senyals que havem dit que es veuen encara als paraments de l'església, i que a Santes Creus s'estenen cap a l'ala de l'aula capitular, indiquen que la coberta fou prevista en voltes per aresta reforçades amb arcs torals, els quals a Poblet recolzaven sobre mènsules i les dobles columnes interiors, que encara es conserven i serveixen avui per a sostenir els elements de croeria que hi descansen. Les mènsules tocant a l'església, a Poblet, són de planta rectangular, a propòsit per a rebre un arc toral, també de secció rectangular, així com les restants són de planta semivuitavada, la qual forma està més d'acord amb l'estructura ogival que després fou adoptada.

L'estructura en voltes per aresta, amb tot el seu primitivisme, era llavors una solució constructiva d'accentuada modernitat. El segle *xi* construeix els seus claustres en coberta de fusta, la qual perdura encara en el següent. En aquest, però, sovintegen més els construïts en voltes de canó seguit, dels quals a Catalunya en tenim bon exemple en els de Sant Benet de Bages, seu de Girona, Sant Pere de Galligans i Sant Cugat. Aquests claustres estan en obra durant tot el segle *xii*, de manera que els de Santes Creus i Poblet, construïts a la segona meitat, són una innovació que els monjos cistercienses portaren probablement de terres de Provença junt amb altres perfeccionaments tècnics.

Amb les voltes per aresta apareix una forma nova en els claustres de Catalunya: és l'arc que va de pilar a pilar i que permunta els arcs aparellats que encara es veuen a l'ala antiga del de Poblet, que no és sinó la manifestació exterior de l'arc former necessari per al sosteniment de la volta.

Els arcs superiors que, en disposició semblant a la descrita, es conserven a Poblet, (fig. 5.ª) no són els primitius. Aquests havien d'ésser de mig punt, com ho són els petits que cobricelaven i com ho són les regates existents a les parets dels dos claustres que estudiem.

ASPECTE ARTÍSTIC

Per adquirir una idea plàstica de com devien ésser aquests claustres, poden orientar-nos els templets que hi anaven units, construïts en època pròxima, un xic posterior. A Poblet, demés, tenim els pilars, columnes i arcs bessons i mènsules de la nau pròxima al temple, així com a Santes Creus es conserven els nínxols que cobri-celen les sepultures dels nobles, també de la nau de l'església, que existien ja en el claustre antic i es troben repartits no en correspondència amb les voltes actuals, sinó amb les desaparegudes.

Si intentéssim una restauració gràfica d'aquells claustres amb els elements que es conserven a Poblet, creiem que podríem aproximar-nos a la realitat amb la sola substitució dels arcs apuntats i elements ogivals per arcs de mig punt i voltes per arestes reforçades amb arcs torals. Per al de Santes Creus hauria d'aplicar-se un criteri similar, tenint en compte que aquest claustre devia ésser quelcom anterior no solament al seu parió de Poblet, sinó al seu propi lavabo. Advertiu també que el paviment, en el claustre antic de Santes Creus, es trobava a més alt nivell, ço que, disminuint l'alçària de les naus, llevava grandiositat a la construcció i accentuava el caràcter de sobrietat i recolliment que tractaven d'obtenir els monjos cistercienses.

Ès sabut que aquests religiosos crearen una arquitectura pròpia que, volent fugir de les ostentacions de riquesa i ornamentació, accentuà la seva simplicitat. Renunciaren als sostres enteixinats amb policromia i a les escultures figuratives dels capitells, però no evitaren la monumentalitat que llurs construccions assolien a causa dels materials petrís emprats, la força i duració que hi imprimiren i la perfecció tècnica de llurs detalls. L'esforç de simplificació que es proposaven, reeixí sols parcialment i temporalment. Les seves normes constructives eren tan lògiques i tan aptes per a expressar l'esperit que les informava que, si en un principi la sobrietat i recolliment foren la nota dominant, a mesura que els temps avancen i l'ascetisme dels fundadors s'allunya, amb coincident paral·lelisme, els coneixements tècnico-constructius es perfeccionen, l'arquitectura s'alleugereix amb l'aplicació dels elements ogivals, i aquella arquitectura que per la seva mateixa lògica havia nascut amb vida pròpia, anà seguint el curs dels temps, tècnicament i socialment, com no podia menys de succeir.

A França, son mateix lloc d'origen, abans de finir el segle XII que havia sentit les prèdiques ascètiques de Sant Bernat, no lluny de la seva abadia de Claravall, produeix l'arquitectura cisterciense el claustre de Fontenay, que, tot conservant la disposició general primitiva, amb la combinació de voltes per aresta, arcs bessons permuntats per altres arcs i contraforts simples, assoleix, una elegància i una monumentalitat que amb successives i petites variacions, sense abandonar del tot la seva simplicitat inicial, havia d'arribar a resultats de gran bellesa.

Per les dades que coneixem d'aquest claustre de Fontenay, se'ns presenta com un precursor immediat del primitiu de Santes Creus i aquest del de Poblet, el qual ben aviat s'havia de deixar influir pel de la seva casa mare de Fontfreda, que en arribar al segle XIII construeix son claustre cobert amb voltes ogivals, un dels primers que tingué França en aquest sistema.

DATES DELS CLAUSTRES PRIMITIUS

Perduraren molt de temps aquells claustres en llur forma primitiva? A Santes Creus, l'any 1225, es dona per totalment acabat el monestir, en el qual creiem que no devia faltar una dependència tan important com el claustre, si no l'est del tot, molt avançat. L'any 1303, amb la protecció de Jaume II i Blanca d'Anjou, s'emprèn l'obra de l'actual, tan esvelt i sumptuós com allunyat de les prescripcions bernardes. Fou llavors que s'enderrocà aquell claustre, del qual resten els senyals indicats dels murs i el temple del lavabo, que servia per a les ablucions dels monjos abans d'entrar al refectori, i en tots els monestirs de l'Orde era considerat com una dependència important, inherent al claustre.

A Poblet no es veu tan clara l'existència independent i successiva dels dos claustres. Sembla que quan es trobava en construcció el monestir, es començà el claustre per la nau de l'església, amb les voltes per aresta, els senyals de les quals es poden veure en el mur. L'opinió més admesa entre els que s'han ocupat d'aquest punt és que les altres tres naus foren cobertes des d'un principi amb el sistema de croeria, llavors novament implantat a la casa mare de Fontfreda, i que durant el curs de les obres, que duraren fins ben entrat el segle XIII, fou enderrocada la volta de la primera nau i assimilada a les altres. Aquest punt no queda gaire clar. Les dates de durant el segle XIII que fan referència a la construcció del claustre, no distingeixen entre l'obra nova i l'adaptació de la ja existent. Tal vegada nous estudis ens permetran arribar un altre dia a solucions més concretes. Avui per avui limitem-nos a puntualitzar que l'antic claustre era planejat amb l'ala de Ponent més entrada dins del pati i que els elements sustentats devien ésser molt semblants als actuals, a jutjar pels que queden de l'ala antiga. Quan aquesta s'hagué d'allargar pel desplaçament de l'ala veïna, el pilar que abans era angular passà a ésser dels corrents; però, com hem dit més amunt, conserva encara la prova d'aquella antiga destinació. A l'arcada que s'afegí, amb molt bon seny, se li donà la forma general de les altres de la mateixa ala, per bé que hom veu claríssimament en el motlluratge la seva major modernitat. A l'arcada de l'altre extrem es nota igual fenomen, menys accentuat, produït probablement en les obres d'unió amb la nau contigua. (fig. 8.ª)

L'existència del temple del brollador, descentrat amb les arcades del claustre actual i d'estil assimilat amb el primitiu, fa versemblant que l'ala adjunta d'aquell claustre hagués estat construïda, ço que ens portaria a acceptar la preexistència total del claustre

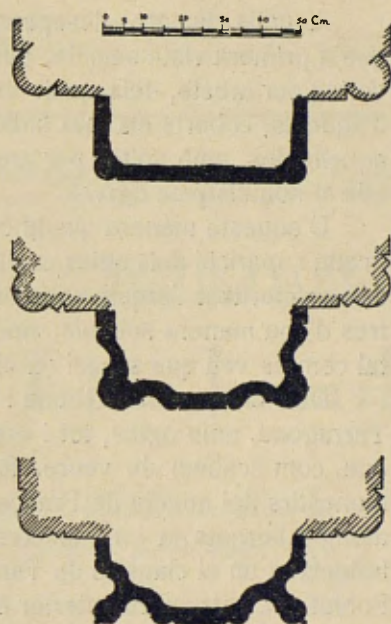

Fig. 8.^a Motlluratges de l'ala antiga del claustre de Poblet per ordre d'antiguitat. El primer correspon a les arcades intermèdies i els altres dos a les dels extrems.

antic, del qual, avui per avui, no tenim altra prova. El templet hem de calendar-lo en una data més avançada dintre del romanisme, ço que condueix també a la conclusió que podia haver-se construït després d'acabat l'antic claustre. La major modernitat del templet respecte de la part que resta del claustre primitiu, la veiem en la seva composició més diàfana i en la columna senzilla dels mainells, en lloc de les dues bessones que tenen les de l'ala de l'església. (fig. 7.ª)

SIGNIFICACIÓ HISTORICO-ARQUITECTONICA D'AQUESTS CLAUSTRES

Aquells claustres desapareguts dels nostres dos grans cenobis tenen més interès del que a primera vista sembla, puix que ens deixen conèixer exemplars prestigiosos amb voltes per aresta, dels quals estava mancat l'estudi dels claustres catalans. A la sèrie d'aquests, coberts els més antics amb fusta i després amb voltes de canó, cal afegir-hi aquells dos, amb voltes per aresta, importats pels cistercienses i ben aviat adaptats per ells al nou sistema ogival.

D'aquesta manera queda complerta l'evolució constructiva i documentalment justificada l'aparició dels ogius en els nostres claustres. Aquesta forma enginyosa que havia de caracteritzar l'arquitectura anomenada gòtica, era lògic que no aparegués en els claustres d'una manera sobtada, sinó precedida per la seva etapa anterior: la volta per aresta, tal com es veu que succeí en els temples.

Dels claustres de Girona i de Sant Cugat, amb voltes cilíndriques, als de Poblet i Tarragona, amb ogius, tot i ésser de data pròxima, s'hi troba a manca el pas intermedi que, com acabem de veure, fou donat en els claustres esmentats. Quan en alguns monestirs del migdia de França, principalment a Fontfreda, és adoptada la croeria, els monjos bernats la introdueixen a Poblet i a Vallbona, i probablement ells mateixos influeixen en el claustre de Tarragona, més semblant al de Fontfreda que el mateix de Poblet. L'estructura anterior és substituïda per una altra constructivament més avantatjosa, però que obrí el camí pel qual s'allunyà de les formes arquitectòniques la sobrietat bernarda.

A Santes Creus, el mateix que a Poblet, aquells claustres desapareguts tenien una germanor més íntima amb la simplicitat de les naus de les esglésies veïnes. En acceptar-se el nou sistema constructiu, a Poblet serva encara bona part de la seva antiga proporció. El sistema fa escola, i és seguit en altres llocs, cada vegada més àgil i delicat, fins a arribar al claustre que Santes Creus construï durant la primera meitat de la catorzena centúria, en el qual apareix per primera vegada a la Península el tipus de claustre ogival en el seu estat de maturitat. El claustre primitiu devia resultar molt senzill per a un monestir reial capaç d'emprendre l'obra de plenitud arquitectònica que realitzà; i el claustre vell féu lloc al nou, que, com el seu parió de Poblet havia fet al seu temps, donà, en una etapa estilística més avançada, la pauta dels grans claustres que després es construïren.

CÈSAR MARTINELL

Pere Brugués

Vidres Esmaïtats

Bisbe, 2 bis, 3.er 2.ª - Barcelona

SALVADOR MARTORELL

ESTUDI D'ESCULTURA

MARBRE - FUSTA - VORI

MAQUETES

VALLIRANA, 77 (S.G.) - BARCELONA

PUBLICACIONS DEL "FOMENT DE LES ARTS DECORATIVES"

Per la bellesa de la Llar humil

Recull d'orientacions

Obra pofusament il·lustrada amb
50 làmines en negre i en colors

Alçats i plantes d'edificis, conjunts de
decoració interior, moblament, etc.

PREU: 18 PESSETES

PARQUETS I DECORACIO - BASTUS QUERALTO I C^{IA}

SANTA ELENA, 4 i 6

BARCELONA

TELÉFON 16843

URALITA

: : PLACA ANTONI LÓPEZ, 15 : BARCELONA : TELÉFON 16556 : :

EL MILLOR MATERIAL
PER A
REVESTIR I DECORAR

J A U M E B U S Q U E T S

Relligaments de tota mena : Treballs econòmics : Treballs de bibliòfil
SALMERON, 245, INT. BARCELONA (GRACIA)

FOTOGRAVATS

TRICROMIES - AUTOTIPIES

LA PINACOTECA DE GASPAR ESMATJES

MARCS - GRAVATS - SALA D'EXPOSICIONS

Passeig de Gràcia, 34 - Barcelona

EBENISTERIA
DECORACIÓ

JOSEP PRAT

TALLERS:

FERLANDINA, 67, 1.ER

TELÈFON 18286

BARCELONA

RAJOLES - CERAMICA - TERRA CUITA
CASIMIR VICENS

BARCELONA

CARRER TALLERS, 72 TELÈFON 15644

Tapisseria de Perfecte Llosà

Especialitat en sillons forrats
de pell i Transparents opacs
per a suprimir els porticons
S'entapissen parets i tota me-
na de cadiratges i Confecció
i de cortinatges i fundes i i

Barcelona
Balmes, 128 i: Tel. 73434
(tocant a Rosselló)

TALLERS MECANICS DE FUSTERIA
PER A LA CONSTRUCCIÓ
I DECORACIÓ

Roger de Flor, 141 - Pge. Tasso, 13
Tel. 52295
BARCELONA

Fig. 5.ª Ala antiga del claustre de Poblet, amb les columnetes i arcs bessons que caracteritzaven el claustre primitiu. El primer pilar que es veu a mà dreta havia format angle amb l'ala contigua de l'antic claustre.

Fig. 6.ª Templet del lavabo de Santes Creus, conservat del claustre primitiu.

CLS. ARXIU "MAS"

Fig. 7.^a Arcada que fou afegida a l'ala antiga del claustre de Poblet, amb el temple romànic al fons.

J.S.

DIBUIXOS
i FOTOGRAFIES.
APLICATS A PRO-
PAGANDA MODERNA
CÓRSEGA. 413
BARCELONA

TALLER MECÀNIC DE FUSTERIA

RAVENTÓS

Construccions d'Obres de
totes classes : Especialitat
en Altars, Oratoris i
capses Yoghourt

Rocafort, 151 - Barcelona - Telèfon 33416

S. VERDAGUER
BARCELONA

DESPATX: TALLERS:
RDA. UNIVERSITAT, 9 ENTENÇA, 33 AL 41
TELÈFON 10421

BANYERES-LAVABOS
BIDETS
WATERS-CLOSETS, etc.

Instal·lacions completes de cambres de bany

PINTORS DECORADORS

VILARÓ I VALLS

Corts, 604 - Barcelona

GUIA DE LES ARTS I BELLS OFICIS

Antiguitats

ESCLASANS VDA. TRIUS, MARIA; Pietat, 10

Ceràmica

VICENS, CASIMIR; Tallers, 72. Tel. 15644

Construcció i decoració

MOYA, J.; Còrsega, 339. Tel. 73852

Constructors d'obres

AGUSTÍ, JAUME; Aragó, 222, ent. Tel. 11966

SOLE PAMIES, JOAN; (Sans) Valladolid, 11. Tel. 32261

TORRES, ANTONI; Diputació, 290, ent. Tel. 18097

Decoradors

BUSQUETS, EUSEBI; Aragó, 334, 3., 1.

Decoradors d'interiors

COSP, VDA DE PERE; Rosselló, 231. Tel. 73574

Dibuix i pintura (Efectes de)

GUARDIOLA, Y. Suc. Frigola i Queralt; València, 199

HORTA, CASA MIQUEL; Avinyó, 7. Tel. 14993

TEXIDOR, VDA. D'E.; Ronda S. Pere, 16. Tel. 11623

Dibuixants

BUSQUETS, EUSEBI; Aragó, 334, 3., 1.

SABATÉ JAUMÀ, PAU; Aribau, 67

Dibuixants cartellistes

CERNÝ, KAREL; Mozart, 8. Estudi

Ebenistes

CAMPANÀ, JOAQUIM; Còrsega, 561

FRANCOLÍ, JOAN; Vallhonrat, 30

LINARES, A.; Riera Alta, 21. Tel. 15353

RIBAS, VDA DE JOSEP; C. de Cent, 329. Tel. 14657

Electricistes

FRANCH, JOSEP; Corts, 682. Tel. 16621

Escultors

MARTORELL, SALVADOR; (S. G.) Vallirana, 77

Escultors decoradors

HERNÁNDEZ VILA, PERE; Pl. St. Felip Neri, 4

Escultura religiosa

RIUS, CLAUDI; Rosselló, 195. Tel. 74201

Fotògrafs

AREÑAS, RAFAEL; Corts, 670. Tel. 11657

Fotògrafs industrials

SALA CAMPÁS, JOSEP; Còrsega, 413, ent. 2.

Fotogravadors

ESTEVE FELIU, FRANCESC; Via Laietana, 15 Tel. 17069

Fusteries

MONCANUT, FILL DE D.; París, 125. Tel. 70966

NIUBÓ I CIA., BALTASAR; Pge. Forasté, 17. Tel. 72553

Fusteries mecàniques

BIOSCA, PERE; Sant Gervasi, 103

MANÀ, JOAN; C. de Cent, 63. Tel. 30633

Galeries d'art

SALA PARÉS (ESTABLIMENTS MARAGALL) Petritxol, 5
Tel. 14665

Galvanoplàstia

ROCA GERMANS, S. L.; Corts, 462. Tel. 34826

Gravats i estampats per a tapes de llibres

ROCA ALEMANY, JOSEP; València, 188 A. interior

Guixaires adornistes

AVILA, JACINT; Passeig St Joan, 73. Tel. 75071

CASASÚS, JOSEP; C. de Cent, 474. Tel. 53712

COLL, PERE; Corts, 473. Tel. 34673

Impremta

CASTELLS, EDUARD; Diputació, 333. Tel. 52316

Joiers

SUNYER, RAMON, Granvia, 660, Tel. 11247

Lacadors

SARSANEDAS, RAMON; Amàlia, 31, pral. Tel. 16993

Làmpares

BIOSCA I BOTEY; Rbla. Catalunya, 129. Tel. 73536

CORBERÓ, PERE; Aribau, 103, taller. Tel. 71372

Llibreries d'art

MARTÍNEZ PÉREZ, C.; Dr. Dou, 11. Tel. 15135

Metallistes

BIOSCA I BOTEY, Rbla. Catalunya, 129. Tel. 73536

BOLIBAR, SANTIAGO; Rbla. Catalunya, 43. Tel. 19543

CORBERÓ, PERE; Aribau, 103, taller. Tel. 71372

Mobles i decoració

CASAS, LLORENC; Galileu, 50-51-53. Tel. 30537

PARCERISAS I CIA.; E. Granados, 90. Tel. 72573

PRAT, JOSEP; Ferlandina, 67. Tel. 18286

Motllures, marcs i miralls

BENITEZ, CAMIL; C. de Cent, 323. Tel. 12064

Papers pintats

GIRONA, JOSEP; Corts, 661, Tel. 53536

GUASCH, FILL DE JOSEP; Rauric, 8. Tel. 10686

Parquets i decoració

BASTÚS, QUERALTÓ I CIA.; Sta. Elena, 6 Tel. 16843

Pintors decoradors

CASALS PEYPOCH, JOSEP; Roger de Flor, 164, taller

PASCUAL, PERE; Mallorca, 255, Tel. 70702

VILARÓ I VALLS; Corts, 604. Tel. 10283

Pintors escenògrafs

ALARMA TASTÁS, SALVADOR; Vergara, 3, 3., 1.

ESCENOGRAFIA BATLLE I AMIGO; Riereta, 32

Projectes de mobles i decoració

BARÓ, CARLES M.; (S. G.) Musitu, L

Propaganda (Articles per a)

BASA I PAGÉS; Calàbria, 66. Tel. 33368

Retaules, daurats i policromia

SABATÉ PASTOR, BONAVENTURA; Aragó, 187

Serralleria

SARRIAS, MANUEL; (S. G.) Bolívar, 22. Tel. 70005

Tapissers

LABORDA, EUGENI; Rbla. Catalunya, 45. Tel. 12395

LLOSÀ, PERFECTE; Balmes, 128. Tel. 73434

Tapissos i catifes

AYMAT, TOMÁS; Carrer d'en Villà, ST. CUGAT DEL
VALLÈS, Tel. 20

Teixits per a mobles i decoració

TRONC, ALBERT; Rbla. Catalunya, 32. Tel. 17476

Vidres plans

GARCIA SIMÓN, V.; Rbla. Catalunya, 29. Tel. 15677

LA PINTURA D'AVUI, D'AHIR I DE SEMPRE

Avui podem assegurar que si no hi ha molts pintors hi ha almenys molta gent que pinta o esplaia els seus lleures pintant. No hi hauria res a objectar, car tothom té el dret de divertir-se honestament i sense perjudicar ningú; però el cas és que sí, que n'hi acostuma a haver, de perjudicis, car les senzilles notes de color més o menys reeixides fàcilment es transformen i prenen aparences de quadres, i de seguida, en el cercle de les amistats casolanes, ressonen les lloances i surten a reluir les aptituds, les facultats, la innata predisposició, etc., etc., i l'estarrufament fa que un besllum de geni com un endimoniat foc-follet comenci a pampalluguejar al lluny del lluny fent trontollar el seny, i ja està feta la gràcia. Allò que, en el millor dels casos, no hauria hagut de transcendir del clos de la família (ja que sovint aquestes *coses* haurien d'ésser pudorosament guardades com es guarden els actes més íntims de la nostra vida fisiològica), és exposat públicament, és ofert al judici públic, i mai no falta un crític que, per innata benvolença o agraïda obligació, deixi de fer l'elogi del prometedor artista, *del nou astre que radiant apunta per l'ample horitzó de l'art patri*. I allò que havia començat essent un mitjà per distreure les hores d'avorriment, que havia fet riure els bons pagesos de la contrada on es passava l'estiueig i havia servit per a fer el fatxenda entre les nenes de la *colònia*, les quals ja es veïen *posant* davant el futur geni, acaba per esdevenir una cosa transcendentalment tràgico-còmica, car no hi ha res tan agosarat ni tan ridícul com la inflada buidor i el desig de singularitzar-se, sigui com sigui.

Avui és una cosa molt corrent fer servir la pintura de tapadora i justificant de moltes coses, car des del noi que, donant-se aires d'artista, explota la bona fe i la credulitat dels seus bons pares per dur una vida de ganduleria i de platxeri, aquí o a París, o bé els que, com una nova modalitat de les antigues *colles de l'arròs*, amb els estres de pintor sota l'aixella, surten de tant en tant a fer fontades i tiberis, fins als que poden permetre's el luxe de tenir *tallers* o *estudis* més o menys clandestins, on van amb les *amigues* a *fer art* i a fruit-ne les sublims delícies, la fauna és, com es veu, molt extensa. I encara no s'acaba aquí, ja que cal afegir-hi tota aquesta altra varietat més o menys parasitària de l'Art i de les Lletres que viu arrapada al periodisme tot emmetzissant-li la vida: esguerosos i morboses desviacions intel·lectuals que envaeixen el camp de la crítica transformant-la en una cosa eixorca i ridículament arlequinesca.

I heus aquí explicada la causa d'aquest malestar, d'aquest marasme, d'aquesta lluita desfrenada a què s'han lliurat els pintors d'ara per assolir la notorietat, el nom i l'anomenada, encara que sols sigui per un sol dia, ja que la pintura ha esdevingut una cosa cotitzable, com la Borsa, i cal, en aquest cos a cos tràgicament i furiosament esgotador, assolir (si no és possible per

mitjans honestos, amb travetes i engany) els alts llocs reservats avui, més que als escollits, als audaciosos, sense voler veure que d'ells són foragitats caient en informe barreja, empesos pels mateixos que forcegen per enfilars'hi, tant els bons com els dolents, tant els escollits com els damnats.

Hom pot assegurar, doncs, encara que sembli una paradoxa, que com més pintors han anat apareixent, menys pintura s'ha produït; que com més teoritzadors i més crítics han intentat ocupar-se de pintura i d'esbrinar la seva pregonera essència, més ens havem anat allunyant del seu veritable concepte. Aquest és un fenomen que podem constatar en totes aquelles arts on un excés d'erudició s'ha manifestat, arribant a ofegar-les sota un cúmul de teories o de conceptes apriorístics o abstractes, i encara que aquest foll afany de superació, tan humà en el fons, sigui excusable, hem de malfiar-nos-en i condemnar-lo, car dut a l'extrem perd tot control, tota noció de límit, donant lloc a falsos miratges que enganyosament ens fan creure en la possessió d'il·limitades forces i possibilitats.

La pintura és una de les arts, després de l'escultura, que més limitat té el seu camp d'acció, que més reduïts té, amb tot i ésser molt extensos, els seus mitjans d'expressió. Cal entendre que l'únic sentit pel qual arriba a la nostra intel·ligència, pel qual fruïm de la seva bellesa, és el de la visió, i aquesta és la causa que mai no pugui donar-nos, per més teories que s'inventin, ni la sensació d'una olor, ni la dels sons, ni la del tacte; coses aquestes que sols intentarà cercar-hi una naturalesa desviada o morbosament decadent, mai un esperit sa i equilibrat: podrà despertar en nosaltres el record o el desig de fruir-les, aquestes sensacions, però mai no ens les donarà realment. Tan sols li és permès, i encara amb moltes dificultats amb tot i tractar-se d'un fenomen essencialment visual, suggerir, no donar-nos-la en realitat, la sensació del moviment, del desplaçament dels cossos, encara que aquest acte hi serà sempre copsat, per mitjà del dibuix, en un moment determinat, tan sols en un dels seus successius instants, restant, per tant, i per sempre més, immòbil. I serà endebades voler defugir aquesta íntima compenetració del dibuix amb la pintura, car és la mateixa cosa estructurar emprant la línia pura que fer-ho valent-se de la taca. Tant se val esboirar el contorns com delimitar-los o acusar-los fortament: el dibuix hi subsistirà sempre. Fins en el cas de voler limitar-se a establir una senzilla relació de valor, un d'aquests estudis de colorit més o menys hàbils i agosarats que algú tracta de fer passar com el substràctum de la pintura moderna, ens trobarem que el dibuix hi subsisteix com a carcassa, com a fonament, com a base.

La pintura és una art d'expressió essencialment gràfica que tracta de fixar moments de llum, de copsar i d'interpretar els efectes sensibles a la retina de la vibració d'aquesta damunt els cossos, variable i canviant tothora, valent-se per a això dels migrats mitjans que li proporciona el dibuix, que, com acabem de dir, en forma la seva imprescindible i íntima arquitectura, i dels colors, de tan limitades possibilitats.

Per altra banda, les seves representacions, les seves composicions, fins les més abstractes, mai no podran sortir-se del camp de les pures realitats; els seus idealismes, fins en el terreny de la quimera, del somni o del desvari, per manifestar-se no podran mai prescindir de les formes tangibles dels éssers o de les coses del món físic, de les imatges determinades.

Si aquestes consideracions tan senzilles ja per si soles ens demostren les grans dificultats d'aquesta art, per què cercar-ne d'altres? ¿Per què esforçar-se a envair el camp, vedat a la pintura, del psiquisme, de les especulacions filosòfiques, del subconscient?

S'ha parlat molt, per blasmar-la, d'aquella mena de pintura dita *literària* i d'aquells pintors que esmerçaren llur innegable talent a produir quadres d'*història*, aquelles grans composicions que avui ens fan somriure per llur ingenu dramatisme, tot reconeixent, però, encara que sigui interiorment, que hi ha molta més pintura, molt més coneixement de l'ofici i molta més traça autèntica, sense trucs ni artificis, en qualsevol de llurs fragments que no en tot aquest modern

paisatgisme banal, cursi i pretensions, o en aquest inconsistent surrealisme despullat de tota substància verament pictòrica.

Pot establir-se un paral·lel entre aquells pintors i els d'ara? Hi pot haver punt de comparació? Perquè és evident que si posem dins un garbell tota la gran munió de pintors i pintorets que corren per aquests mons de Déu i garbellem amb cura (cosa que, vulgues que no, ja farà el temps inexorablement), veurem que el gra veritable és tan poquet poquet que, després de llançat el boll i les arestes i triada la llavor tarada i el pedruscall, sols resten sencers i sans dos o tres grans, dos o tres noms representatius de xeixa veritable.

I ara diem: — No és molt més condemnable i molt més ridícul debatre's follament amb fantasmes, voler envair el camp de les idees pures o abstractes en el qual, com ja hem dit abans, no ha de penetrar ni podrà mai penetrar, per més que faci, la pintura, per defugir la vulgaritat del paisatgisme a la moda o del fàcil *bodegó* del gerro i la llimona o de la ceba i l'arengada, i no voler retornar als temes anecdòtics, literaris o històrics, religiosos o profans, a l'empar dels quals (cal reconèixer-ho) la pintura, la gran pintura de tots els temps, és on s'ha manifestat sempre amb més llibertat i puixança?

És clar que retornar la pintura al seu veritable lloc és tant com bandejar-ne tota la colla de nul·litats que avui hi recolzen llur ridícula vanitat d'artistes superiors i (oh dissort!) imcompresos; però no seria això un bé?

Perquè avui, tal com han anat posant-se les coses, gairebé tenen raó aquells qui, negant tota transcendència a la pintura, opinen que és una art de passatemps, inútil i sense cap valor dins el món de l'esperit i de l'intel·lecte, oblidant que tostemps la seva missió ha estat expressar, despertar en la nostra imaginació sensacions i idees que cap altra art, valent-se d'altres mitjans, no pot expressar tan clarament i amb la mateixa intensitat.

Si no tinguéssim els nostres dubtes sobre la sinceritat dels capdavaners d'aquestes *escoles* (?) tan fatxendosament dites d'*avantguarda*; si ens fos possible arribar a l'íntim convenciment de la bona fe dels promotors de tota aquesta fressa renouera, amb tot i reconèixer equivocats els camins empresos, respectaríem llurs idees, car en el fons tota actuació, per molt desviada que ens sembli, quan és sentida i defensada amb honrada convicció, és mereixedora de tot respecte, car sempre porta dintre seu el germen, l'embrió d'alguna veritat nova que el temps cura de desenvolupar i revelar-nos, i sabem també que en judicar d'una tendència, d'una escola, d'una simple obra d'art, la més elemental prudència aconsella ésser cautes i no deixar-se emportar per la primera impressió, sia aquesta favorable o adversa, i que cal sospesar molt els judicis abans de decantar-se cap a un o altre cantó. Però els dubtes persisteixen. Tots els indicis, tant els que copsem aquí com els que ens arriben de fora, semblen conjurar-se per fer-los créixer i, per altra banda, el nostre constant contacte amb el joves artistes ens ha revelat un fet tristament simptomàtic: les *noves idees* arrelen amb una fúria extraordinària (talment com gèrmens patògens en organismes febles i predisposats) entre els joves d'intel·ligència més limitada i entre els *vius* que tot ho confien a la *pose* i a la mitja rialla despectiva, darrera la qual procuren amagar llur ridícula buidor.

No creiem, però, que valgui la pena de prendre-s'ho pel cantó tràgic: delimitem els camps deixant a una banda els rutinaris, els xarucs d'esperit anquilosat i impermeable a tota evolució, que s'indignen i criden contra els de l'altra cantó, contra els xirois baladriers que es creuen marxar més de pressa tot fent tombarelles i atabalant-se amb sorolls i estridències, i deixem també que els bons segueixin serenament llur via sense defalliments ni pertorbadores impaciències, atents tothora a les palpitations del temps, car són els únics que amb llur treball, moltes vegades ignorat i obscur, laboren avui, com laboraren ahir i laboraran sempre, per la natural i veritable evolució de les idees estètiques.

DÒRIC

LES REVISTES ⁽¹⁾

La Gaceta Literaria. Madrid. (1 i 15 de gener de 1929). — Publicació quinzenal de gran volada, d'esperit ample, imperialista, comprensiu: ple de nobles emulacions, en les seves planes troben ressò totes les inquietuds de l'hora en Lletres, Arts i Ciències.

En començar el tercer any de la seva publicació fa un breu examen de consciència, un balanç de la seva actuació, que ha estat evidentment de les més fecundes en el camp de les valors culturals peninsulars, preparant curosament el terreny per arribar a la coneixença, a la compenetració, a la complementació, podríem dir, de totes les cultures hispàniques, les quals acull amb tota honor, senzillament, naturalment, sense arrogàncies enutjoses ni servils afalacs, i esforçant-se també per retornar a la llar pairal les valors culturals ibero-americanes que corrien risc de desviar-se vers perdedors viaranys que l'haurien duta fatalment, empesa pels corrents d'un *hispano-americanismo* fantasiós i buit de tota realitat, a la seva completa desnaturalització. Filles d'aquests nobles anhels de desinteressada i germanívola col·laboració són les seccions en què es divideix cada número, titulades *Gaceta Catalana*, dirigida per Tomàs Garcés i Joan Chabàs, de Barcelona; *Gaceta Portuguesa*, dirigida per Antonio Ferro i Ferreira de Castro, de Lisboa, i *Gaceta Americana*, de la qual són directors Guillermo de Torres, de Buenos Aires, i Benjamín Jarnés, de Madrid.

Una prova ben palesa de l'esperit ample, elevat, de generosa comprensió que anima aquesta *Gaceta*, que tant es fa notar i que tant la distingeix de la majoria de publicacions madrilenyes, ens la dóna el fet d'haver encarregat la direcció de la secció *Gaceta de Arte*, que aquest número inaugura, a representants dels dos centres artístics més importants de la Península, de tendències, si no oposades, evidentment diverses: a Antonio Espina, de Madrid, i a Sebastià Gasch, de Barcelona.

El sumari del número corresponent al 15 de gener proppassat és tant o més interessant, si és possible, que els precedents. Cal esperar que aquest ample esperit amicalment acollidor continuarà manifestant-se, contribuint així a desfer els falsos prejudicis que una equivocada i gairebé secular actuació, hàbilment explotada, havia dreçat com a barrera infranquejable entre els principals nuclis intel·lectuals d'Ibèria contribuint al seu incomprensible allunyament. Creiem que tots podem contribuir-hi, encara que ens cal reconèixer que les circumstàncies no són pas de les més propícies. Caldria meditar-hi.

(1) En aquesta secció seran mencionades totes aquelles revistes que habitualment mantinguin el canvi amb nosaltres, comentant o estudiant, si l'ocasió arriba, aquells treballs que hi siguin publicats i que al nostre juí en siguin mereixedors.

Revista del Centre de Lectura. Reus. (Gener 1929). — Número dedicat a commemorar el X.^e aniversari de la fundació d'aquesta revista continuadora de les diverses publicacions que anteriorment, des de 1859 i sota diversos noms, havien estat el portantveu d'aquesta benemèrita entitat cultural, una de les més antigues de la nostra terra. És remarcable l'article signat per Pere Caballé estudiant les vicissituds, les fluctuacions, els eclipsis i l'evolució soferta per aquestes publicacions, en les planes de les quals han deixat estampada llur signatura els més eminents fills de la desperta ciutat del Camp.

El Pintor. (Revista professional. Año I. Núm. 1. Enero de 1929). — Com a òrgan de la Societat d'Obrers Pintors Decoradors *El Porvenir*, d'aquesta ciutat, ha sortit a llum el primer número d'aquesta revista, que serà repartida gratuïtament, segons diu, entre tots els professionals pintors. Molt ens plauria que aquesta simpàtica publicació s'afermés com a mitjà de divulgació de coneixements tècnics i artístics i de cultura general entre els professionals de la pintura decorativa, obrers o patrons, esforçant-se a agermanar-ne els interessos, (que, com demostren les més modernes tendències evolutives, que venen manifestant-se inequívocament en els grans centres industrials, no són ni han d'ésser mai antagònics) i defugís caure en estridències societàries i lluites de classes, sovint perilloses i de resultats negatius sempre.

Les Arts Catalanes. (Gener, n.º 4). Edicions Joan Merli. — Amb un format molt més gran que el dels números anteriors. inaugura el seu segon any aquesta publicació que, segons es llegeix en el seu pòrtic, serà d'ara endavant, més que un senzill noticiari, una revista de divulgació d'un sector de les arts catalanes. Publica un estudi de l'escultor Josep Granyer, signat per M. A. Cassanyes, aparegut en el n.º 15 de *L'Amic de les Arts*, amb les corresponents traduccions castellana i francesa. Inicia també una enquesta que pot resultar força interessant.

D'Act i d'Allà. (Gener 1929). — Ens creiem rellevats de la tasca de fer l'elogi d'aquest conegut magazine català, el millor sens dubte en el seu gènere que veu la llum a la Península. Els set volums apareguts són la millor fermança de la seva bondat i del prestigi que ha sabut conquerir-se entre el nostre públic.

Cal remarcar els ben orientats articles que En Raimond Vayreda hi ve publicant, provant d'establir algunes normes de bon sentit per al moblament i decoració d'interiors dins les modernes tendències estètiques.

B.

NOTES I COMENTARIS

Perspectives ciutadanes. (Petits detalls)

Quan va construir-se l'Hotel Ritz, a fi de donar tota la dignitat possible al seu lloc d'emplaçament, i per tal de correspondre a l'esforç que l'Entitat propietària de l'esmentat edifici havia fet en dotar la ciutat d'un hotel de semblant categoria, el municipi barceloní prengué l'acord d'urbanitzar de fàisó digna, i diferent a les altres de l'esmentat carrer, la plaça que al seu davant forma l'encreuament del carrer de Roger de Llúria amb la Gran Via de les Corts Catalanes. En modificà la llargada dels passeigs laterals a fi de donar major amplitud a la plaça i facilitar el trànsit de vehicles i tramvies, construï els adequats burladors, i al seu bell mig va erigir-hi una font més o menys monumental i artística que serveix de pedestal a l'estàtua de Diana, esculpida en marbre, original del gran escultor català Venanci Vallmitjana, la qual havia estat presentada a la IV Exposició de Belles Arts i Indústries Artístiques celebrada a Barcelona l'any 1898, mereixent ésser premiada pel Jurat d'aquell certamen i adquirida amb destinació al Museu de Belles Arts. Aquesta font, d'una estructura prou incomprensible, sembla que havia d'ésser completada amb l'additament de plantes aquàtiques que, juntament amb els jocs d'aigua, al mateix temps que afegien una nota vibrant de vida i color al monument, en modificaven la silueta massa minsa i pobra i potser desproporcionada i tot en relació amb la tossa que

presenta l'estàtua a la qual serveix de sustentacle.

Durant un quant temps s'hi van veure algunes raquítiques plantes que semblaven justificar aquest pensament nostre d'adornament vegetal; però aquestes plantes de cop i volta van desaparèixer, sens dubte obeint a necessitats de neteja, i el basament ha restat llis i pelat lluint la seva disgraciosa silueta i l'aigua vessant de les petxines damunt els graonats relleixos, i, segons com bufa el vent, omplint de mullena tot el voltant i esquitxant el vianant badoc que inadvertidament passa per la seva vora.

¿No fóra hora que qui ha de tenir-hi cura parés un xic més d'esment en aquests *petits detalls* que tant desdiuen de la categoria ciutadana a què aspira i a la qual té dret la nostra ciutat?

I ara que hi som posats i no ens serà desavinent arribar-nos-hi, anem fins al Passeig de Gràcia per tal de veure com arrangen aquells bancs que serveixen de basament als grans sustentacles dels llums del pas central; aquella mena de càbries de ferro forjat de les quals no volem discutir la valor artística, car tampoc no hem pogut veure-les mai tal com les concebé llur autor, o sia amb l'additament dels rosers i altres plantes enfiladisses que n'havien de completar l'efecte. Ara que anem endreçant la ciutat i posant-la bonica per tal de rebre dignament els molts forasters que han de visi-

tar-nos amb motiu de l'Exposició, ¿no els sembla que també podria intentar-se completar l'efecte decoratiu d'aquests llums i de tot el passeig amb aquests adornaments vegetals, sempre de tan bell i segur efecte? Si no poden plantar-se directament a terra per les males condicions del subsòl, creiem que no fóra pas gens difícil el posar-hi uns testos, unes torretes de majòlica de capacitat suficient. És una idea que oferim al *Foment Nacional de l'Horticultura*, un altre *petit detall* molt digne al nostre entendre d'ésser tingut en compte.

Bell és veure els coloms volar i caminar confiats entre els infants i els vianants; però no oblidem que les plantes i les flors no són menys belles i que són com l'obligat complements dels ocells i dels infants, i també de les dametes que entre ells llueixen llur formosor.

El Foment de les Arts Decoratives. — Aquesta entitat, els esforços de la qual en pro de la dignificació de l'art pairal cada dia augmenten més el seu prestigi, ha traslladat el seu estatge social al carrer d'Avinyó, 30, principal, on continua treballant-se activament per deixar enllestits els últims detalls de la seva instal·lació, verament remarcable, i poder celebrar aviat la festa inaugural, la qual, per les dades que en tenim, revestirà excepcional importància.

Molt convenient fóra que tots els amants del ressorgiment de les nostres arts, de tan noble tradició, i tots els professionals dels Bells Oficis ajuntessin llurs esforços als d'aquesta benemèrita entitat a fi de facilitar-li majors mitjans per intensificar la tasca cultural empresa i poder-la fer més transcendent.

El Cor de la Catedral de Barcelona. — Interessant a tot ésser-ho ha estat la polèmica entaulada entre liturgistes, artistes i arqueòlegs a propòsit del projecte de trasllat del cor de la nostra Seu, defensant cada un els seus punts de mira més o menys ben fonamentats. Cal fer esment, entre tot el què havem llegit referent a aquest apassionant tema, dels articles molt documentats i erudits de Mn. Josep

Tarré i del de l'arquitecte senyor Alexandre Soler i March, d'una remarcable lògica, aplegats a *La Veu de Catalunya*.

La nostra sincera opinió és, però, que un temple no ha d'ésser mai tingut en concepte de museu i que ha de respondre sempre, com s'ha procurat tostemps, a la seva destinació; i si aquesta és la d'aplegar el poble per als cultes divins, cal reconèixer, com podem constatar tots els que amb aquest fi tenim el costum de concórrer-hi, que la nostra Catedral actualment resulta esquifida, car ja la necessiten els canonges per anar i venir del cor al presbiteri o d'aquest al cor, i per força ha d'ésser reduït el concurs dels fidels, que també han de romandre a peu dret, a banda i banda del creuer, aguantant les impertinències dels que entren o surten, essent-los per aquesta causa impossible guardar el degut recolliment.

I ja que de la Catedral parlem, ¿no fóra possible fixar unes hores especials per a les visites dels turistes? Perquè també resulta força enutjós i fins irreverent que a tota hora sigui permès l'ingrés d'aquestes colles, moltes vegades de diferents creències, que amb llur continuat anar i venir i furejar distreuen i desfan la solemnitat dels actes del culte.

L'arbrat. — Ja han arribat les colles de llenyataires i amb ells el temps del martiri dels nostres soferts plàtans. ¿Quan, però, començarà la neteja i desinfecció dels castanyers del carrer de Consell de Cent a fi de lliurar-los del flagell d'erugues que ja fa uns quants anys que amenacen destruir-los? ¿Quan es pensarà que també cal regar-los? ¿Com es coneix que no donen el rendiment dels altres, que se'ls té tan abandonats.

Notes curtes. — Ha tornat del seu viatge a París i Ginebra el senyor Santiago Marco, president del Foment de les Arts Decoratives.

— Berta Singerman ha estat novament uns quants dies entre nosaltres i s'ha presentat al públic, el qual cada dia capeix més l'alta valor del seu inimitable art suggeridor d'intenses emocions poètiques.

— També ha donat una curta sèrie de representacions al teatre de Novetats la notable companyia del Gran Guignol de París, la qual és integrada per valuosos i ben remarcables elements. Cal lamentar, però, que el repertori ofert ha estat d'una puerilitat extraordinària, impropï per a un públic mitjanament informat. És evident que no és fàcil l'escriure per a aquesta mena de teatre, d'intensitat tota concentrada, on es cerca despertar en l'ànima de l'espectador les fortes emocions de la vida en el seu grau màxim, ja provocant l'alegre i franca rialla, ja fent-nos experimentar el calfred de les situacions tràgicament esgarrifoses. No creiem, però, que aquests estats extrems i oposats de l'esperit humà hagin d'ésser cercats forçosament en l'erotisme i la sicalipsi o bé en les clíniques i manicomis. Mantes proves podríem adduir en corroboració del què diem, car els exemples són nombrosos. Ens concretarem tan sols a citar, com a model ben reeixit d'aquesta mena de teatre, una obra ben nostra i ben injustament oblidada: el quadre dramàtic *Por*, de Modest Urgell, en el qual aquest inexplicable estat del nostre esperit hi és produït pels mitjans més senzills i honrats, sense recórrer a fantasmagories ni a repugnants sadismes.

— La reglamentació del trànsit sembla una

cosa definitivament resolta. ¡Poc podia pensar-se l'autor dels cèlebres xamfrans de la nostra incomparable eixampla que amb el temps havien d'esdevenir un niu de raons i d'innocents rialles i la desesperació dels urbans!

— Sembla que és una cosa que porta camí d'esdevenir aviat una realitat la constitució del *Club de Cinema Barcelona*, entitat integrada per artistes i literats nostres la qual, com les seves similars de l'estranger, es proposa projectar pel·lícules seleccionades i, a ésser possible, que marquin noves orientacions en la tècnica cada vegada més precisa d'aquest nou art que res té que veure (i això caldria repetir-ho sovint) amb el veritable teatre.

— Ha estat posada novament al nostre gran teatre del Liceu, amb remarcable cura, l'òpera *Emporium*, del mestre Enric Morera i lletra del poeta Eduard Marquina. Aquestes representacions, que han estat acollides amb veritable entusiasme per part del públic, ens fan esperar que l'empresa del nostre primer escenari continuarà el camí iniciat sota tan bons auspicis, i que en temporades successives anirà donant-nos altres obres dels nostres grans mestres, tan injustament oblidats, fins a constituir un repertori que bé podria intentar-se expandir per tots els centres musicals d'arreu del món.

FUMISTERIA CANAKERAS

CUINES FIXES. POR
TATILS. CENTRALS
i ESPECIALS. TERMO
SIFONS. CALEFAC
CION. ESCALFA
PANXES. ESTUFES
SALAMANDRES

FÁBRICA: DIPUTACIÓ, 415-423 i SICÍLIA, 226-232 Telèf 50723
DIPOSI: HOSPITAL. 87-Telèf 17091. BARCELONA

UNA TASSA DE XOCOLATA
AMATLLER
ÉS EL DESDEJUNI
MÉS NUTRITIU I AGRADABLE